

“তাই চাইগৈ আচৰিত হৈছে।”

“নিশ্চয়।”

“মই জানো তাই হব। মাকৰ মৃত্যুক তাই সহজভাৱে লব পৰা নাই বোধকৰোঁ।”

এব্বাৰে কলে, “হয়, লব পৰা নাই। সিহঁতৰ সম্বন্ধ মধুব আছিল। মিছেছ মানেই যোৱা কেইবাটাও বছৰ আমাৰ লগতে কটাইছিল।”

মই জানো। যেতিয়া তুমি বিদেশলৈ গৈছিল। তেতিয়া তেওঁ ৰাখৰ লগত থকা খবৰ মই ৰাখিছিলো।

এব্বাৰৰ আশ্চৰ্য্যৰ সীমা নাছিল। কাৰণ এইবোৰ খবৰ দিবলৈ মিছেছ মানৰ কোনো বন্ধু নাছিল। তাই পুতেক বেঞ্জৰ লগত একেলগে থকা নাছিল। এব্বাৰে নিৰপেক্ষ দৃষ্টিৰে মানৰ মুখলৈ চাবলৈ যত্ন কৰিছিল। বুঢ়াই সকলো খবৰ ইতিমধ্যে ৰাখিছে।

বুঢ়াই হাঁহিছিল। “মই ভাবোঁ যি মানুহে মিছেছ মেনৰ লগত চলিব নোৱাৰে, তেওঁক সন্তুষ্ট কৰাটো টান হব। মই এইটো বেঞ্জৰ লগত ফোনত কথা কওতে বুজিছোঁ।”

“তেওঁ মিছেছ মানৰ লগত নথকা কথাটো কৈছে নেকি?”

“নাই কোৱা। মাত্ৰ কৈছে যে তেওঁ মাকৰ লগত মিলি থাকিব নোৱাৰে। তুমি নিশ্চয় এইবিষয়ে শুনিছা?”

“হয়, মই শুনিছোঁ,” এব্বাৰে কলে।

“মোৰ ধাৰণা নাছিল যে ল'ৰাজনে উকিল হিচাবে দেউটাইটত বাস কৰিব। বোধকৰোঁ এতিয়া মই থকা ডলাচ চহৰলৈ আহিব। অ' আমাৰ লাঞ্চ আহিলেই।”

ওৱেটাৰ যোৱাৰ পিচত এব্বাৰে বুঢ়াৰ কথাবোৰৰ মাজত থকা গুৰুত্ববোৰ বুজিবলৈ বৃথা চেষ্টা কৰিছিল। মানৰ ব্যৱহাৰ বৰ সুন্দৰ আছিল। এব্বাৰক ড্ৰিঙ্ক কৰিবলৈ তেখেতে জোৰ নকৰিলে ওচৰৰ চাইদ বৰ্ডত বহতো বটল আছিল আৰু মাজে সময়ে বুঢ়াই তাৰ পৰা মদ পান কৰি আছিল।

“বেঞ্জ আৰু মাকৰ ভিতৰত পাৰ্থক্য বেঞ্জে প্ৰায়ে

ফমা কৰিব নোখোজে। আৰু মাক আছিল তিবোতাৰ ভিতৰতে দয়ানয়ী। এইটো সিহঁতৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য আছিল। “মাংস টুকুৰা ধুনীয়া।”

“মোৰ টুকুৰাও ধুনীয়া।”

“তোমাৰ দৰ্শনা কিমান?”

এব্বাৰে আচৰিত হৈ উত্তৰ দিছিল, “পয়ষষ্ঠি শ।”

“এইটোৱেই মাত্ৰ তোমাৰ আয়?”

“হয়। এব্বাৰৰ অসন্তুষ্ট হৈছিল দৰ্শনাৰ কথা সোধাৰ বাবে। আপুনি কি স্মিলিলে? তেওঁ প্ৰশ্ন কৰিলে।

“মই অনুমান কৰিছিলোঁ ই ৫ আৰু ৮ৰ ভিতৰত হব। অনুমান কিমান সঁচা তাকে পৰীক্ষা কৰিলোঁ। তুমি জানো ইয়াৰে চলিব পাৰা?”

“প্ৰায়ে পাৰা।”

“ৰাখ সন্তুষ্ট?”

“বোধকৰোঁ তাই সন্তুষ্ট।” এব্বাৰে ভাবিলে, তেৱেঁ কিছুমান প্ৰশ্ন সোধা উচিত আছিল। যোৱা ২০ বছৰ কাল বুঢ়া ক'ত আছিল, কিমান টকা জমা কৰিলে আৰু যুদ্ধৰ পিচত তেখেতৰ তিবোতাক কোনে সহায় কৰিছিল।

বুঢ়াই অলপ চিন্তা কৰি কলে, “ৰাখৰ বা ল'ৰাজনো ছোৱালীৰ ফটো লগত আছে জানো?”

“নাই বিদেশত থাকোতে লৈ ফুৰিছিলোঁ কিন্তু এতিয়া মই সদায় ঘৰলৈ যাও। ল'ৰাজন মাকৰ নিচিনা হৈছে। সিহঁত দেখিবলৈ ধুনীয়া। কেঁচুৱাটো অলপ শকত। জিনে কিম্বাৰগাৰ্টেনত ভালদৰে পাঢ়াশুনা কৰিছে।”

“ৰাখে মোক দেখা কৰিবলৈ ইচ্ছা নকৰে— নহয় জানো?”

“হয়, এতিয়া নোখোজে।” এব্বাৰে নিজকে কোৱা শুনিলে, “এইবোৰ শুনি তাই বিপৰ্য্যস্ত হৈছে। মাকৰ মৃত্যুক তাই এতিয়াও সহজভাৱে লব পৰা নাই। পিচত হয়তো.....”

“কোনো কথা নাই। ই স্বাভাৱিকই। বেচি কথা কৈ তোমাক আমনি নিদিও। বেঞ্জে মোক যিদৰে ভাৱে ৰাখেও সেইদৰে ভাবিব জানো?”

“বেস্তে আপোনাক কি কৈছে নেজানো?”

“তেওঁ মোৰ লগত কোনো সদ্বন্ধ ৰাখিব নোখোজে।
ৰাখে জানো ককায়েকক ভাল পায়?”

“ৰাখে ককায়েকক ভাল নেপায়। আৰু এইটো
ঠিক তাই আপোনাৰ নামত জুইতো কুটা এডাল
দিব নোখোজে।”

শেষ টুকুৰা মাংস হাতত লৈ তেওঁ কৈছিল, তুমি
প্ৰায়ে থিয়েটাৰলৈ যোৱা নেকি?”

“তেনেকৈ নেযাওঁ।”

“এই সপ্তাহত “মিষ্টান ৰবাৰ্টচ” চাবলৈ প্ৰতি
নিশাই গৈছোঁ। তুমিও চাবা। বছৰত এবাৰ ইয়ালৈ
আহি সকলো দৃশ্য চাবলৈ ঠিক কৰিছোঁ। অৱসৰ
লোৱাৰ আগতে ই ভাল হব। বাকু মই যদি
তোমালোকৰ ল’ৰা-ছোৱালীৰ নামত এটা ট্ৰাষ্ট ফাণ্ড
খোলোঁ ৰাখে কি ভাৱে লব?”

“ক্ষমা কৰিব।”

পৰহিলৈ তোমাৰ ল’ৰা-ছোৱালীৰ নামত সত্তৰ
হেজাৰ ডলাৰৰ ট্ৰাষ্ট ফাণ্ড এটা খুলিম। যেতিয়া
সিহঁতৰ কলেজলৈ যাবপৰা বয়স হব, তেতিয়া ইয়াৰ
পৰা টকা উলিয়াব পাৰিব। স্তুতো পাব। ইয়াত
কোনো চৰ্ত নাই। যদি এই বিষয়ত ৰাখে মোক
লগ ধৰিব খোজে ভালেই। যদি নোখোজে কোনো
কথা নাই। তুমি এজন উকিলক পঠিয়াই দিবা।
টকাৰ সংখ্যা তুমি সত্তৰৰ পৰা এশ সত্তৰ বা বেছি
কৰিব পাৰা। যদি ৰাখে জানিবলৈ বিচাবে এই
ধনবোৰ ক’ৰা পৰা আহিছে, তাইক কৰা, ‘এছ টি মান
আৰু সমিতি’য়ে কিছু নোচাবেল গেচ তৈয়াৰ কৰিবলৈ
সক্ষম হৈছে। তুমি যোৱাৰ আগেয়ে এইবিষয়ে
লিখা এখন আলোচনী মোৰ পৰা লৈ যোৱা। ইয়াৰ
সকলো স্বত্ব অকলে মোৰ নহয়। কিন্তু কিছু অংশ
মই নগদ পাইছিলোঁ। মই ইয়াক লগত ৰাখিব
নোখোজোঁ। তুমি নিশ্চয় বেচি তাচ নেখেলা?”

“নাই নেখেলা।”

মানে হাঁহিছিল। “তুমি চিনেমা নোচোৱা,
তাচ নেখেলা, কি কৰি সময়বোৰ কটোৱা?”

এব্ৰাহাম মনৰ দুৱাৰত হেজাৰ চিন্তাৰ মিছিল।
‘আপোনাক ইয়াৰ বাবে ধন্যবাদ। ৰাখে এই সদ্বন্ধে
জানিবলৈ বিচাৰিব। আপুনি এইবোৰ কিয় কৰিছে
স্তুথিলে বেয়া পাব নেকি?’

“নাই, কিয় পাম। মোৰ বয়স আঠষষ্ঠি। নাতি-
নাতিনীহঁতৰ নামত এটা ট্ৰাষ্ট ফাণ্ড খোলা মোৰ ইচ্ছা।
ইয়াত কোনো চৰ্ত নাই। নিচেছ মানৰ লগত মই
চলিব পৰা নাছিলো। এতিয়া মই ৰাখক লগ পাবলৈ
বিচাৰিছোঁ। ল’ৰা-ছোৱালীবোৰক দেখা কৰিবলৈ
বিচাৰোঁ। কাগজবোৰত সোমাবাবে চহী কৰিব
লাগিব।”

দুৱাৰখন মেল খালে। এজনী ধুনীয়া ছোৱালী
সোমাই আহিল। তাইৰ হাতত তিনিটা টুপীৰ বাকচ।

“হি চাম,” তাই কলে। এব্ৰাহাম দেখি, “অ’
কোম্পানী।”

দুয়ো থিয় হ’ল। তাই বাকচবোৰ মজিয়াত
থলে।

“এওঁ মিছ কেছিদি, মোৰ চেক্ৰেটাৰী।” মানে
কলে। মিছ কেছিদি, মি হেৰিয়ট।” এজনী
ধুনীয়া ছোৱালী। ৰাখতকৈ বয়সত সৰু হব। তেওঁ
মানক অকলে লগ পাবলৈ বিচাৰিছিল। তাই তিনিটা
টুপীৰ বাকচ কিনিছে। কোনটো পিন্ধিব নেজানি লৈ
আহিছে। তলত ঠিক কৰিব। মিঃ মানৰ পৰা
আবেলিটোৰ বাবে অনুমতি ললে।

“বিদায়, মিছ কেছিদিয়ে কলে। আপোনাক
লগ পাই ভাল লাগিল, হেৰিয়ট।” তাই গ’লগৈ।

কেছিদিৰ কথা ভাবোতে এব্ৰাহাম বহুতো কথা
মনত খেলালে। তাই দুৱাৰত শব্দ নকৰাটকৈ সোমাই
আছিল। বুঢ়া মানুহজনক চাম বুলি সম্বোধন কৰিলে।
তাই তিনিটা টুপী কিনিছিল।

আলোচনী বিচাৰি মান অন্য কোঠালৈ গ’ল।
অলপ পিচতে এখন আলোচনী হাতত লৈ ঘূৰি আহিল।
“ইয়াত সকলো আছে। তাই যদি মোৰ লগত দেখা
কৰিবলৈ বিচাবে, বুধবাৰলৈকে মই ইয়াত আছোঁ।
যদি তাই নিবিচাবে তুমি আৰু মই ইজনে সিজনক

দেখা কৰি থাকিম। কাগজবোৰ মই ঠিক কৰি
বাধিম।”

মাদিচন এভিনিউৰ বাচত আধা বাট অহাৰ পিচত
মালোচনীখন পঢ়ি চাবলৈ এব্‌নাৰ মন গ'ল।
ইয়াৰ বেচিভাগ প্ৰৱন্ধ টেকনিকেল পৰিসংখ্যাৰে
পৰিপূৰ্ণ। ইয়াতে কানচাচ নেচাবেল গেচৰ আলো-
চনা আছে। এব্‌নাৰ মনত নানা বং-বিবঙৰ কল্পনা।
সত্তৰ হেজাৰ ডলাৰ। অলপ সময়ৰ ভিতৰতে।
সোমবাৰৰ আগতে একো নষাটিলেই বন্ধা। মাজতে
৪৮ ঘণ্টা মাত্ৰ।

ঘৰত বাথে কেঁচুৱাটোক নিচুকাইছে। তেওঁ
প্ৰৱন্ধটো তাইক পঢ়িবলৈ দিলে। দীঘল হ'লটোত
ইফাল সিফাল কৰিলে। ২২ বছৰ বয়সলৈকে এব্‌নাৰে
ইমান টকা আয় কৰিব পৰা নাই।

বাথে কলে, “মই তেখেতক দেখা নকৰোঁ,
কেতিয়াও নকৰোঁ। সত্তৰ হেজাৰ....

“কোনো চৰ্ত নাই।”

বাথে চুলিৰ মাজলৈ হাতখন স্তমাই দিলে।
এব্‌নাৰ, মোৰ ধাৰণা তুমি মানুহজনক পছন্দ কৰিলা।
তেখেত চৰিত্ৰহীন। মাক বিয়া কৰোৱাৰ ছয়মাহ
পিচত তেখেতে অন্য এজনী তিৰোতা ঘৰলৈ আনিছিল
মা সেই বাতিৰ বাবে চহৰৰ পৰা দূৰত আছিল।
চাকৰণীজনীয়ে কথাটো তেওঁক কৈছিল। মই
ভাবোঁ মিছা কেছিদিক তেখেতে দুপৰীয়াৰ আহাৰ
খাবৰ বাবে আনিব খোজে। মাৰ পৰা টকা আদায়
কৰিবলৈ তেখেতে মিছা কথা কৈছিল।”

“ই কিমানদূৰ সত্য মই নেজানো, কিন্তু এতিয়া
তেখেতে স্ত্ৰতে মূলে ঘূৰি আহিব খোজে।”

“কালৈ ঘূৰিব বা ? মাৰ কাবনে মই তেখেতক
দেখা নকৰোঁ। তেখেতৰ টকা নোচো। তেখেতে

জানে আমি টকা ললে তেখেতৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ
হম। তেখেতৰ নিচিনা মানুহে টকা এনেয়ে
নিদিয়ৈ। তিনিটা টুপী দি তেখেতে মিছা কেছিদিক
লাভ কৰিব পাৰে। আৰু আমাক সত্তৰ হেজাৰ দি
আমাৰ ওচৰলৈ আহিব খোজে। তুমি তালৈকে লোভ
কৰিলা।”

“ইয়াত কোনো চৰ্ত নাই।”

“এব্‌নাৰ, মোৰ কথা শুনা, মই তেখেতৰ টকা
লব নোৱাৰোঁ। আৰু দেখাও কৰিব নোৱাৰোঁ।”

এব্‌নাৰে ভাবিলে তাই ঠিকেই ধৰিছে। তেখেতে
তাইক আৰু ল'ৰা-ছোৱালীক দেখা কৰিবলৈ জোৰ
কৰিব পাৰে। কিন্তু তাই জানো ইমান টকাৰ বাবে
এইখিনি কৰিব নোৱাৰে ? তেওঁ কলে, “এই টকা
তেখেতে তোমাক দিব খোজা নাই। ল'ৰা-ছোৱালীক
দিব খুজিছে।”

দাম্পত্য জীৱনৰ আঠ বছৰে সিহঁতৰ মাজত
কেতিয়াও কাজিয়াৰ সৃষ্টি হোৱা নাই। বাথে তেওঁৰ
মুখখনলৈ চালে। মুখখন চাকি তাই কান্দিবলৈ আৰম্ভ
কৰিলে। এব্‌নাৰ থিয় হ'ল। তেওঁ এই কান্দোন
বন্ধ কৰিব লাগিব। বাথে কান্দিলে তেওঁ ভাল
চিন্তা কৰিব নোৱাৰে। তাই মৰমিয়াল। ধুনীয়া।
সি তাইক ভাল পায়। তাই কন্দা উচিত হোৱা
নাই। তেওঁ ভাবিলে, তেওঁ নিশ্চয় সমৰ্থ হব, আন
নহলেও সোমবাৰলৈ। তেখেতৰ চকুৰ আগত তাহি
উঠিল সত্তৰ হেজাৰ ডলাৰ। হয়তো বেচি। এশ,
দুশ হয়তো তিনিশ হেজাৰ ডলাৰ। এব্‌নাৰ বাথৰ
সন্মুখলৈ গ'ল। তাইৰ তিতা মুখখনত হাত ফুৰালে।
তাই তেওঁৰ গাত আওজিলে। তেওঁ জানে
সোমবাৰে তেওঁ যি ইচ্ছা কৰে তাকে কৰিব
পাৰিব, কাৰণ বাথে তেওঁক ভাল পায়।

অচিনাকি ফুলৰ ৰং

বিপু

প্ৰথম বাৰ্ষিক কলা

কোনোবা এদিন নিশা মোৰ কোঠাৰ চাকিটো
কেনেবাকৈ নুমাই গৈছিল আৰু
স্বাই উইণ্ডত বাহিবত জোনাকৰ ৰং দেখি
কোঠাৰ একাৰবোৰ মোৰ অসহ্য হৈ পৰিছিল।
একাৰ কোঠাটোৰ বন্ধ এখন খিৰিকী মুকলি কৰি
মই বাহিবলৈ চাই পঠিয়াইছিলোঁ।

খিৰিকীৰ বেলিঙৰ ফাঁকেৰে সোমাই আহি
কববাব এজাক বলিয়া বতাহে মোৰ নাকে মুখে
কোবাই গৈছিল আৰু মই অনুভৱ কৰিছিলোঁ—
মিঠা মিঠা লগা কোনোবা এবিধ ফুলৰ গন্ধ
মোৰ মগজুৰ কোঁহে কোঁহে সোমাই গৈছিল।

কোনোবা এদিন নিশা স্বাই উইণ্ডত বাহিবৰ জোনাকৰ ৰং দেখি
মই মোৰ কোঠাৰ বন্ধ খিৰিকী মুকলি কৰি দিছিলোঁ।
কববাব এজাক বলিয়া বতাহে কঢ়িয়াই আনিছিল
মিঠা মিঠা লগা কোনোবা এবিধ ফুলৰ গন্ধ
আৰু মই ভাবিছিলোঁ : প্ৰকাণ্ড একুবা জুই
হলহেতেন যদি এইবিধ ফুলৰ ৰং।

সৌন্দৰ্য্য

॥ আমাৰ সাহিত্য চৰ্চা ॥

মানুহে কেৱল খাই বৈ জীয়াই থাকিব নোৱাৰে। খাই লৈ বন্তি থাকি কোনো মানুহেই পূৰ্ণ এক জীৱনৰ অধিকাৰী হ'ব নোৱাৰে। পূৰ্ণাঙ্গ এক জীৱন যাপনৰ কাৰণে মানসিক আহাৰো মানুহক যথেষ্ট লাগে। এই আহাৰে কেৱল মন আৰু চেতনাক তৃপ্তই নকৰে, পৰিশোধন আৰু স্নকুমাবে কৰে। মনক তৃপ্ত কৰিবপৰা আহাৰ হ'ল সৌন্দৰ্য্য। সৌন্দৰ্য্য মানুহে ক'ত বিচাৰি পায় বাৰু? মানুহৰ মাজত সৃষ্টি হোৱা শিল্প, ভাস্কৰ্য্য, স্থাপত্য, কলা-কৃষ্টিৰ মাজতে সৌন্দৰ্য্যক বিচাৰি পাব পাৰি। এইবোৰক ভাল পাবলৈ শিকা মানে সৌন্দৰ্য্যক উপাসনা কৰা। য'তে ক'লা ত'তেই সৌন্দৰ্য্য।

মহান্দ্ৰে কৈছিল, “তুমি যদি দুটা পইচা পোৱা, তাৰ এটা পইচাবে এটা কটি কিনিবা আৰু বাকীটোবে এটা ফুল কিনিবা।” এই কটি আৰু ফুলে কেৱল দোকানৰ পৰা কিনি অনা কটি আৰু গছৰ পৰা ছিঙি অনা ফুলৰ কথা কোৱা নাই। আমাৰ সাংসাৰিক জীৱনত আমি খোৱা লোৱাতেই ব্যস্ত থাকোঁ। অৱশ্যে জীয়াই থাকিবলৈ খাব লাগিবই। কিন্তু খাই বৈ জীয়াই থাকি জীৱনক উপলব্ধি কৰিব লাগিব। ফুলটো অৰ্থাৎ সৌন্দৰ্য্য মানুহৰ আধ্যাত্মিক জীৱনৰ প্ৰতীক। গতিকে কটি আৰু ফুল মানে এটা সম্পূৰ্ণ জীৱনৰ দুটি ফাল; বৈষয়িক আৰু আধ্যাত্মিক। এটা ফালক বাদ দি আনটোৰ মানুহে এটি পূৰ্ণ জীৱন যাপন কৰিব নোৱাৰে। আনহাতে কেৱল খাব আৰু লবৰ বাবে জীৱনটো নহয়।

মানুহৰ জীৱনত কেবাটাও স্তৰ আছে। গোটেই কেইটা স্তৰতে সমানে সৌন্দৰ্য্য বা সাহিত্য কৃষ্টিৰ বিকাশ হ'ব নোৱাৰে। সাধাৰণতে যেতিয়া মানুহৰ মনত সংসাৰৰ সমস্যাসমূহে বিশেষ ঠাই অধিকাৰ নকৰে—মন স্নিগ্ধ আৰু পবিত্ৰ হৈ থাকে—চিত্তা কৰিবপৰা শক্তি যেতিয়া যথেষ্ট পৰিমাণে থাকে, সেই সময়ছোৱা সৌন্দৰ্য্য-কৃষ্টি বিকাশৰ প্ৰশস্ত সময়। তেনে এক কৃষ্টিৰ বিকাশ কৰাৰ প্ৰচেষ্টাই সাহিত্য চৰ্চা। ছাত্ৰ জীৱন কালৰ এই শিল্পসুলভ প্ৰতিভাক বিকশিত হ'বলৈ নিদি,

নিজৰ নিৰ্বাৰ অথবা নিজেৰ কবি দিৱাটো অনুচিত হ'ব। বৰ্তমান ব্যস্ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰন কাল ছোৱাত সাহিত্য চৰ্চা কৰিবলৈ আচুৰিগটক এটি নবৰ উলিয়াব নোৱাৰি। এখন ছাত্ৰই নিজৰ পাঠ্য-পুথিখিনি ভালদৰে পঢ়িব লাগিলে গোটেই দিনটো পঢ়িলেও বেধেই নহয়। কিন্তু তথাপিও এই ব্যস্ততাৰ মাথতে সৰু উলিয়াই নিজৰ প্ৰতিভাক বিকশিত কৰিবই লাগিব। অৱশ্যে গায়-কবিতা এসোপা ছফেনৰে নিখাটোৱেই সাহিত্য চৰ্চা নহ'ব। ভাল পঠনও সাহিত্য-সেৱা হ'ব পাৰে। ছাত্ৰ এখনৰ সৌন্দৰ্য বা শিল্পনৃত্যত থকা নিজত দৰ্কাৰ। আৰু সৌন্দৰ্যৰ মূল্যও ভালদৰে বুজিব লাগে।

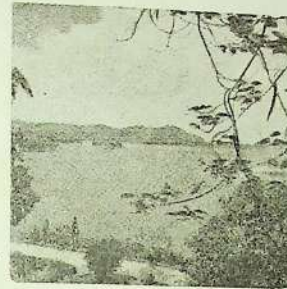
এজন মানুহে গীত গাই খুৰ জান পাৰ। তেওঁৰ এজন বুৰ ধনী বন্ধুৱে তেওঁক সুবিলে, "বন্ধু! তুমি যে অন্যৰত গীত গাই কুৰা, তাৰপৰা জোনাৰ কি লাভ হৈছে? বইজে গীত গাই ভাল নাপাওঁ। মোৰ ৰোৱালোৱাৰো একো চিন্তা নাই; কিন্তু তুমি সেৱান আজি ল'খানে থাকিব লাগিব বেধেই!" তেতিয়া মানুহজনে কলে "গীত গাই মোৰ বুৰ ভাল লাগে। কিয় জান নাগে, তুমি নুগুখিবা। খাবলৈ নাপালেও গীত গায়ে থাকিম।" ইয়াতে আহি পৰে নৃত্যবেধৰ আশংকতা। সাহিত্যৰ মূল্য বৰ্তাটোও সাহিত্য চৰ্চা। তেতিয়াই হৈ পৰে আধ্যাত্মিক জীৱনৰ স্বৰ্গ। আধ্যাত্মিক জীৱন-মাগন কৰিব নোৱাৰিলে সম্পূৰ্ণ জীৱন মাগন সত্তৰ নহয়। সেহিাবে সাহিত্য চৰ্চা আনাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত নিজত প্ৰয়োজনীয়। পুৰণি কালত শব্দৰবেদ, আধুনিক কালত কলাৰ বেজৰকতা আদি সাহিত্যসেৱাৰ সেৱাৰ গুৰুত আজি অসমীয়া সাহিত্য পৌৰবান্ধিত। সেই শব্দৰবেদ বা বেজৰকতাই লিখি পঢ়ি ডাঙৰ হোৱাৰ পিছত সাহিত্য চৰ্চা কৰা নাছিল। ছাত্ৰ-প্ৰৱৰ্তাৰ পৰা সাহিত্যৰ বেদীত পুষ্পাঞ্জলী অৰ্পণ কৰি আহিছিল। অকল এই দুইজনৰ কথাই নকও, পৃথিৱীৰ প্ৰায়বোৰ মহৎ সাহিত্যিকৰ ক্ষেত্ৰতে ইয়াৰ উদাহৰণ আছে। পাহৰিব নালাগে, বৈশ্বিক জীৱনতটক আধ্যাত্মিক জীৱনৰ মূল্য সদায় বেছি।

। কবলপীয়া দুআবাৰমান ।

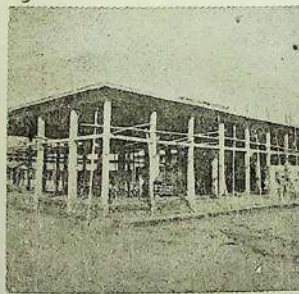
*** সনাৰৰ, বেধৰ বি কোনো সমস্যা সনাৰানৰ ক্ষেত্ৰত শক্তি প্ৰয়োগ কৰিবলগা হয় ছাত্ৰলকৰে। শেপত মেতিয়া অধিটৰ—সেজ্জাচাৰিজ—সোমণ আনিব যুগীয়া শাসন চলিব তেতিয়া নকনো শক্তি নিচ্চাৰ হৈ পৰিলেও এই শক্তিটো নিজেৰ হৈ থাকিব নোৱাৰে।

*** সকলোৰে মন:পুত আলোচনী এখন মুক্ত কৰি উলিওৱাটো বুৰ সহজ কাৰ নহয়। সনেৰ নোহোৱাটক কৰ পাৰি যে কলেজ আলোচনী এখন মনোপ্ৰাৰ্থী নহলে সম্পাদক নানা সনালোচনাৰ সন্ধান হ'ব লাগে। কিন্তু সম্পাদকমানে অকলে জানো ভাল আলোচনী এখন উলিয়াব পাৰে?

*** সম্পাদকৰ ধাৰটো পোৱাৰ পিছৰে পৰা প্ৰত্যেক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰে পৰা নৌবিকভাবে হলেও উৎসাহ-উদ্দীপনা পাইছে। বহুতে হাতকামেও লাগি দিছে। আলোচনীখন বুৰ সোনকালে উলিয়াবলৈ অধ্যক্ষ বহাৰেও পৰামৰ্শ দিছিল। সুখৰ কথা যে বুৰ কৰ সময়ৰ ভিতৰতে প্ৰবন্ধ-পাতিও পোটি ধালে। ভাল লাগিছে এইভাবে যে প্ৰায়ভাগ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰে লিখাৰ প্ৰতি ধাউতি মথকা নহয়।

A sight—not to tell, but to dream of
Photo by Hemen Barua.

The Guru Nanak Auditorium under construction. When completed it will fulfil a long-felt need of the students. It is proposed to house the Reading Room and some Departmental Rooms on the upper storey of this Auditorium.

Pitcher plant known as 'Kolechi Gach' in Assamese
—a specimen collected from the Garo Hills by the Excursion Party of the Department of Botany.

A.V.C.S.U. EXECUTIVE BODY 1966-67

1st Row (Sitting)—Prof-in-charge :- D. Ghosh (General sports), P. Deka (Social Service), B. Das (Major Games), A. Chaudhury (Gymnasium), L. Bharali (Boys' Common Room), Principal G. Sarma (President), A. Pathak (Students' Union), M. R. Dey (Vice-President, Cultural section), K. Deka (Debates and Symposium), U. Dutta (Magazine).

2nd Row (Standing) :- S. Devi (Asstt. Secy., Music & Culture), M. Deka (Editor), U. Modhi (Secy., Debates and Symposium), S. Pathak (Secy., Gymnasium), P. Kalita (General Secy.), N. K. Pathak (Secy. Social Service), G. Barua (Secy. Major Games), P. Patowary (Secy. Boys' Common Room), R. Deka (Secy. Girls' Common Room), Bahadur (Prov.).

3rd Row (Standing) :- D. Majumdar (Asstt. Secy. Debates & Symposium), B. Dutta (Asstt. Editor), R. Patowary (Asstt. Secy. Gymnasium), P. Barman (Asstt. Secy., Social Service), D. Chaudhury (Asstt. Secy., Boys' Common Room), H. Baruah (Asstt. Gen'l Secy.), S. Roy (Asstt. Secy., General Sports), A. Das (Secy., General Sports), L. Das (Secy. Music & Culture).

(Not seen in the Photograph) :- N. Phukan (Prof-in-charge, Magazine), H. Chaudhury (Prof-in-charge, Music & Culture), Miss. T. Chaudhury (Prof-in-charge, Girls Common Room), A. Singh (Vice-President, Athletic Section), R. Barkakati (Asstt. Secy., Major Games), Miss D. Palit (Asstt. Secy., Girls' Common Room).

The
Aryan

(Journal of the Arya Vidyapeeth College)

Editor - **Mohan Deka**

Asst. Editor - **Biren Dutta**

8th issue

1966-67

Contents :

The Editorial	1
Romanticism and Modern Poetry	
By Bimalendu Debnath	4
Devaluation of the Indian Rupee	
By Arun Kumar Chakrabarty	8
The Beliefs of the Garos	
By Frankenstein W. Momin	11
Unanswered	
By Preeti Das Purkayastha	13
Come to Meet the Threat	
By Bedanti Kumar Bhuyan	15
Family Planning and India's Five year Plans	
By Dinesh Ch. Dutta	16
Problem of world peace	
By Ranjita Sharma	19
A Soldier's Tragedy	
By Madan Sarma	21
After the Battle is Fought	
By Amritlal Dutta	24
Yeast and Microscopic World	
By Prof. Debabrata Ghosh M. Sc.	25
Marlowe As A Dramatic Artist	
By Biren Dutta	28
Wit and Humour	32
Book Review	33
By Prof. E. Ullah M. A.	
Water and Life	
By Mohan Deka	36
The Indo-Pakistan Conflict	
By Pradip Dasgupta	38
The Academic Growth of the Arya Vidyapeeth College	40
Degree Examination Results 1966	43
Academic Forum	44
Seminars in the College	45
Secretarial Reports	47
Annual College Festival 1966-67	51

Prof.-in-charge

Prof. U. Dutta

Prof. N. Phukan

The Editorial

The present student unrest is a serious matter for all those people who have a genuine concern for the future of the country as well as of the younger generation. The meeting in October last convened by the U.G.C. to discuss the situation, shows that both the government and the educationists are anxious to put a stop to this undesirable development in the country. Different people have put forward various views regarding the cause of the student unrest and most of them share the common view that there prevails a sense of frustration in the youth of the country at present. We think that this is no less due to the unhealthy atmosphere prevailing in the country than due to Government's inability to create a sense of security in the future of the student and to provide ample facilities to engage him in constructive works.

This is a point, we, all should ponder over. Why does the student run away from the classroom to take part in agitation? Is it because he is temperamentally involved in it? Does he possess an inherent liking for destroying public properties? The answer, we think, is an emphatic no. There are obviously two answers to these questions. First, the classroom or the institution, in which a student studies, does not have sufficient attraction to keep him wholly attached to it. It is true both in what the student gets during his stay in the institution and in what he expects to get after he comes out of it. Secondly, the agitation which beckons to him is very often about something vitally connected with his life in the society. So it is not proper for the elders to blame the students outright for the disturbances caused by them. The whole problem should be studied objectively

and dispassionately and some ways and means should be found out to remove for ever, the root-cause of the problem.

Since independence, there has been an unprecedented expansion in the field of education. This popular enthusiasm of the common people for education is no doubt a good sign. But we must not ignore the fact that the expansion has not been very systematic and well-planned. Moreover, a lot of sub-standard educational institutions have been established in the country and consequently quality has suffered. Most of the educational institutions lack the facilities that should be provided to the students. Moreover, the students, particularly of the general colleges, are uncertain about their future because of dearth of employment opportunities in the country. Under these circumstances we find in the educational institutions of our country, some angry young men, whose future is an uncertainty. The case of those students studying in the technical institutions is, of course, different. That is why, we find that these students rarely join any agitation. When they do, they do it for the fulfilment of their grievances and not for any other reasons.

The behaviour of an individual or of a community is, to a large extent, related with and dependent on the social environment. One cannot live a life according to one's ideals, if the society in which he lives, is at rebellion with them. What are our present surroundings like? Are they congenial to living a life based on the high ideals of life? It will be denying the fact if we answer the question in the affirmative. Materialism has invaded the ancient Indian ideal of life. Petty politics has made the moral principles of life less important. Industrial development has shattered the old structure of the society, but it has not been able to free the people of the country from wants, cares and anxieties.

The old order has changed yielding place for none better. As a result the environment now is vitiated by corruption and such other social evils. The young man is traditionally and temperamentally idealistic in his outlook. In the classroom also he is taught to live a life of right values. But his surroundings teach him that it is not possible for him to live such a life. He finds it completely at variance with what he learns. So his ideals are shattered, his belief in the human values is shaken and his learning seems to be an illusion to him. We must consider the behaviour of the restless students against this background.

The recent food agitation by students, for example, is the bitter expression of accumulated anger at the corruption, adulteration and unlawful hoarding of food grains by a section of the traders and the Government's complete inefficiency in handling the situation. The anti-hoarding drive by the students revealed these corruptions of the traders and brought to light the inefficiency of the Supply Department. The political atmosphere of the country is also largely responsible for the student disturbances. Politicians very often indulge in tall talk about the sanctity of student life or the need for whole-hearted devotion to learning. But they are the most unscrupulous sort and can do anything for the realisation of their political ends. As such they do not hesitate to take the advantages of the students whenever they find the opportunity. That there is a relation between politics and most of the student-disturbances, is a fact. Were it not so, why would we have seen a series of such disturbances just on the eve of the election?

There is no doubt, that behind most of the student disturbances, at present are the unscrupulous politicians and that the general unrest prevailing in the country is responsible for the outburst of these disturbances.

We do not intend to hold a brief for the students. We have simply tried to analyse the real causes behind the present unhappy happenings in the country. Proper diagnosis is essential before any remedial action can be taken. The country needs a thorough check up in all its spheres. The utmost need of the hour is bold leadership which can steer clear of the obstacles that stand on the way of bringing about a radical change for a better atmosphere in the country. The students too have an important role to play in this context. We must be too mature to be the puppets under the pulls of the politicians' strings. We must realise our responsibility fully well and devote our energies in building up of our country. Politics we should study but to take part in party politics, while we are students, will be detrimental to our studies towards which should be directed our concentrated efforts.

The youth of the country has a particular role to play in this critical period of our country. We must not indulge in any sort of violence but we should try to clear the society of all evils. We should be so prepared that when we come out of the educational institutions after the completion of our studies, we can fight all the enemies of our society and pave the way for a new one free from all evils. It is a challenge of the time and we, the youths of the country, must be prompt and courageous enough to accept it.

Romanticism and Modern Poetry

Bimalendu Debnath
3rd year, Arts

The term Romanticism with which the names of Wordsworth, Coleridge, Shelley and Keats are specially associated, has been so variously defined that its significance seems to be elusive. Walter Pater calls it the "Renascence of wonder." To Watts-Dunton Romanticism is "strangeness added to beauty"; to Goethe "Romanticism is disease, classicism is health."

Now, Romanticism is a special kind of expression of life and literature which differs from that of its previous age, the Augustan age of Pseudo-classicism. Dryden and Pope, the high priests of that Sham-classicism, laid much emphasis upon the decorum, order and clarity in literary form and upon the social order or rather the outward behaviour and manners of social life. To be stylists they went even so far as to create a special kind of poetic language which had its limits in poetry alone. But Romanticists like Wordsworth discarded the adoption of this poetic language altogether. In his preface to the "Lyrical Ballads" of 1798 which marks the advent of Romanticism,

Wordsworth declares that the language of poetry should be the language of common speech. And as regards the choice of subject matter adopted in the Lyrical Ballads, Wordsworth said, "Humble and rustic life was generally chosen because in that condition, the essential passions of the heart find a better soil in which they can attain their maturity, are less under restraint and speak a plainer and more emphatic language." The Romanticists could not be satisfied with the surface of things. They introspected the mystery all around them and tried to interpret it in different terms. In his "Ode on the Intimations of Immortality" Wordsworth says,

"To me the meanest flower that blows can give
Thoughts that do often lie too deep for tears."

One distinguishing characteristic of the Romanticists is the imaginative faculty which despite significant differences on points of detail, was inherent in Blake, Coleridge,

Get there if you can and see the land
 once were proud to own
 Though the roads have almost vanished and
 expresses never run.
 Smokeless chimneys, damaged bridges
 rotting wharves and choked canals,
 Tram lines buckled, smashed trucks lying
 on their side across the rails.

Hitherto man was unaware of the influence of the subconscious upon the conscious mind of his. Freud first brought this to the people's notice and his psychoanalysis has got its reflection in much of the modern poetry.

The war has shattered the sacred ideals of liberty, equality and fraternity of the Romanticists and a vacuum has been created in the world of positive ideals. The leading poets of the past war period were Rupert Brooke and Wilfred Owen, the former being the bard of patriotic glory, the latter being the mourner of the futility of war. The dissatisfaction was also with the Romanticists like Wordsworth, Shelley and Keats. But their dissatisfaction was mitigated with luminous optimistic ideals. Therefore, Wordsworth mourns the state of things "What man has made of men" in his 'Lines written in early Spring'; and yet he sings of joy in 'the widest commonality spread'. Shelley would say in his poem, "To a Skylark"—

"We look before and after
 And pine for what is not"

and would cry

"I fall upon the thorns of life, I bleed"
 and yet at the same time would visualize

"If Winter comes, can Spring be far behind?"

In like manner Keats also pronounces with an aching heart the

"Weariness, fever and fret" of life with the accompanying ideals of

"Beauty is truth, truth beauty"

But the modern poets only drudge in the fathomless deep of darkness. For instance, we see T. S. Eliot visualize the picture of an

"Unreal city
 Under the brown fog of winter down,
 A crowd flowed over London-Bridge
 so many
 I had not thought death had undone
 so many."

Two movements, namely, the Imagist and the Symbolist movements revolted against the inflated medium of the Romantic poetry. The Imagists experimented in verse of the utmost economy and the most careful possible selection of concrete words to present visual images. This movement and the application of it in Modern English Poetry has made it the more complex to the commoners unless their minds are prepared to accept it. The chief contributors to it were, Ezra Pound, Amy Lowell, F.S. Flint, Hilda Doolittle, J. G. Fletcher, Richard Adlington, T. S. Eliot, M. Moore, Miss Edith Sitwell and T. E. Hulme.

The Symbolist group had got its inspiration from Baudelaire of France who experimented in the presentation of objects, moods and ideas through the medium of emblems and symbols. Amongst the English symbolists we can count the names of John Davidson, Lionel Johnson, Ernest Dowson, Arthur Symons and W. B. Yeats.

Avoiding the Romanticists' elegant poetic expression which in itself became a convention, later on, G. M. Hopkins has created a new type of expression with certain juxtaposition of nouns, verbs and adjectives based upon "Sprung rhythm."

Both Wordsworth and the modern poets like Eliot have written about common man. But Wordsworthian type of common man differs much in nature from that of Eliot's. Wordsworth's common man is simple, innocent—reared up in nature and exposes the very simplicity of heart. But Eliot's common man is not so. He is intellectual,

aware of the diseases of the modern age, and exposes his moods in disillusionment. For illustration we may cite the example of Gerontion while he exclaims,

“I have lost my passion, why should
I need to keep it
Since what is kept must be adulterated?
I have lost my sight, smell, hearing
taste and touch
How should I use them for your closer
contact?”

The loss of faith in spiritualism is the disease of modern scientific age and it is lamented in “The second Coming” by Yeats. He laments

“Things fall apart, the centre cannot hold
Mere anarchy is loosed upon the world.”

Such disillusionment was not in existence in the Romantic period and as such the poets of our time cannot be artificial in expressing their moods to bring out the hidden mystery

of a flower or of a cuckoo bird and becoming highly sensitive.

In conclusion, we can say that though modern poets have revolted against the Romantic ideals by not being mere visionaries and by not soaring high above the common ground, yet in them also we can trace a bit of Romantic touch when they, being tired of the fever and fret of the age, seek refuge in a place like “The lake Isle of Innisfree.” We may refer to Walter De la Maire’s “Arabia” also in this context where the poet tries to escape in an imaginary world :

“Far are the shades of Arabia
Where the Princes ride at noon
’Mid the verdurous vales and thickets
Under the ghost of the moon.”

Thus the Romantic mood seems to be getting the upper hand even when modern poets in general are in open revolt against it.*

*Read in the English Seminar on. 17.10.66

Devaluation of the Indian Rupee

Arun Kumar Chakraborty
3rd year, Arts.

The Government of India, announced on June 5, 1966, the devaluation of the Indian Rupee by 36.5 percent in terms of Silver and 67 percent in terms of Sterling etc.

According to the broadcast of the Finance Minister, the important reasons which compelled the Government to devalue the Indian Rupee are (1) There was a disparity between the Internal Value and the external value of the Rupee. Although the general level of prices is 80 percent more than what it was 10 years ago, yet the external value of the rupee had remained unchanged since 1949. As prices have not risen to this extent in the main countries of the world with whom India trades, our goods have been meeting increasing resistance in foreign markets. (2) Export promotion measures

such as import entitlements to exporters, direct subsidies, tax credit certificates etc. have failed to boost up our exports. Hence in order to increase our exports and thereby our foreign earnings by overcoming price resistance to our exports in foreign markets, there was no alternative to devaluation. (3) Apart from the developmental needs, import requirements for the maintenance of our economy have been steadily increasing, following the growth of industrial capacity as a result of our plans. Hence, if devaluation had been delayed, then essential imports would have been seriously affected thereby threatening mass unemployment. (4) Devaluation would provide a better corrective to the price rise and distortion of the past than the other remedial measures so far pursued.

The Government devalued the value of the Indian Rupee with a view to reaping some benefits from it. The most important benefit that the country will get, is that devaluation would increase the competitive capacity of our exports. As a result of this devaluation, the Government can restrict imports and encourage exports. This is because, if we import goods or materials from the foreign countries, we will have to pay a larger amount of rupees and as a result the cost of production of our produce will increase to a large extent which is injurious to our economy. So the Government will be compelled to restrict imports. On the other side, our exports will be increased to a large extent though we will get less price than what we got previously. Yet it would be helpful for the country to sell all the exported articles at a lower rate and thereby the country will earn a substantial amount which is badly needed for our industrial development. Devaluation by increasing the foreign aids will enable the

Government to meet its development needs. Our Government is now making draft for the 4th Five Year Plan for our economic development. For embracing all the financial requirements of the Fourth Plan, the Government needs a large amount of money. This money can only be realised from the foreign countries. So finding no other alternative our Government accepts the suggestion given by the World Bank. The compliance with the suggestion will enable India to get the necessary foreign assistance from the 'Aid India Consortium.'

It is, of course, true that by virtue of this devaluation, the country will be able to reap several benefits ; yet there are also many bad effects which cannot be ignored. The most important evil of devaluation is that it will aggravate the already existing inflationary forces. The general level of prices is 80 percent higher than what it was ten years ago. Devaluation, at this stage of the economy will add fuel to the flames of inflation. Already prices of many commodities have started to rise by leaps and bounds and many imported essential articles have disappeared from the market. Devaluation will be a boon to the black marketeers, profiteers and hoarders who will fully exploit the shortage of imported articles and raise prices to sky-height. As a result of devaluation, the price of the imported materials will be increased by nearly 58 percent. India is mainly dependent on U.S.A. for the supply of machinery and capital equipments needed for the developmental plans. As a result the prices of the imported articles will rise. Moreover, the demand for most of our exports is unelastic. As a result, our exports will have to be sold at a lower price. Devaluation will shake the world's confidence in the Indian economy. India's prestige abroad has gone down as a result of devaluation.

Whatever may be the merits and demerits of devaluation, it becomes evident that our economy will be distressed and shaken to a large extent by devaluation. The present condition of India is not very good and stable. So in that condition,

none could think of devaluation. Moreover, we remember that, before 15 days of the announcement of devaluation, our Finance Minister and the Planning Minister declared rightly that they could not even think of devaluing the value of the rupee. But after 15 days, all on a sudden, the Government announced devaluation of the rupee. So it becomes clear to us that the Government was not willing to devalue the value of the rupee, but it was forced to devalue it as resumption of foreign aid was conditional on devaluation of the rupee. The Finance Minister said that there had been advice but no pressure from the I.M.F. for devaluing the Indian rupee. But this advice, in effect, turned out to be an ultimatum—a condition for the resumption of American and other foreign aids. In this connection we may quote Paul Barcau, the well-known British Economist. He said "It became evident after the visit of Mrs Indira Gandhi that full resumption of American aid was conditional on devaluation of the rupee. The case for that devaluation was unanswerable. It was in every case a 'Shotgun' devaluation. It is extremely difficult to appreciate the logic behind the pressure, that induced India to devalue. Never was devaluation more justified by orthodox evidence of the true value of the currency and yet more unjustified by common sense." Without any help from the foreign countries, the finalisation of the Fourth Plan will be further postponed. Thus it is evident that World Bank's advice was a decisive factor which prompted the Government to devalue the Indian rupee.

Devaluation is the most cruel decision. Prices of the food grains have already started to rise by leaps and bounds. It will simply encourage the inflationary spiral. Devaluation was announced only a few months ago, but within this short period, we are facing a severe crisis of food grains resulting from the rise of prices. It is true that as a result of Pakistani Aggression of last year our Government was compelled to spend a large amount to save the bomb-affected people and that is why, our economy has been distressed to a large extent. And

for this reason, a terrible scarcity of food grains has been felt in our country and we are feeling the pinch of that scarcity. But that is really not due to Pakistani Aggression. That is due to the devaluation of the Indian rupee. It is true that as a result of this devaluation, we shall be able to tide over the problems arising before us with the loans given by the foreigners. Yet it would be impossible for us to save the present situation. The present condition of our country is so deplorable that it has become well-nigh impossible for the Government to meet all the claims of the people and as a result within a very short time, a serious famine may break out in our country which will cause a heavy loss of men and power. But the Government did not consider these things. In spite of all these gloomy possibilities, the Government devalued the value of our currency. They should at least think that, if the value of the currency is devalued, more money will have to be spent for purchasing any foreign goods or materials and as a result

the cost of production will rise. Nobody will purchase our articles. Devaluation will only help the black marketeers, profiteers and the hoarders who will take this golden opportunity. So they will raise the prices of the domestic goods as well as of the foreign goods and these high prices will have to be borne not by the Government but by the people.

From the above discussion it is quite clear that our Government has totally failed to tide over the present difficulties and it was forced to devalue the currency. By devaluing the value of our currency the Government has done something which is detrimental to the progress of our economy. It has shaken the world's confidence in Indian economy. After all, devaluation is devaluation. It implies not only the devaluation of the currency but also the devaluation of the country's honour, prestige and integrity. So, it is quite difficult to support the present devaluation as it is quite unsuitable for the present condition of our country.

He has a right to criticize who has a heart to help.

—Abraham Lincoln'

Two things indicate weakness—to be silent when it is proper to speak, and to speak when it is proper to be silent.

—Persian proverb'

Ideas should be received like guests—in a friendly way, but with the reservation that they are not to tyrannize their host.

—Alberto Moravia

A good memory is one trained to forget the trivial.

—Clifton Fadiman